

Nr 617.

Av herr **Birke m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 314, med förslag till förordning om värnsskatt för budgetåret 1945/46.*

I en den 11 maj 1945 dagtecknad proposition, nr 314, har Kungl. Maj:t framlagt förslag till förordning om värnsskatt för budgetåret 1945/46.

Enligt förslaget skall värnsskatt för nämnda budgetår uttagas efter samma grunder som för innevarande budgetår. Såsom motivering härför åberopar föredragande departementschefen innehållet i proposition nr 313 angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1945/46. Värnsskatten är däri upptagen till 525 miljoner kronor eller till samma belopp som i statsverkspropositionen. I anledning av att försvarsberedskapen på grund av det förändrade internationella läget avvecklas, utvisa försvarsutgifterna en nedgång i förhållande till riksstatsförslaget med 146 miljoner kronor. Häremot står en nettoökning av de civila utgifterna med 90 miljoner kronor, varför slutresultatet blir en minskning av utgifterna med 56 miljoner kronor. Då därtill lägges ökningen av statsinkomsterna med 9 miljoner kronor, visar driftbudgeten ett överskott på 64,1 miljoner kronor.

Departementschefen anser, att någon anledning till omprövning av den i statsverkspropositionen framlagda finansplanen icke föreligger, och tillstyrker därför, att — såsom i statsverkspropositionen förutsatts — inkomst- och förmögenhetsskatten samt värnsskatten för nästa budgetår uttagas efter samma grunder som för löpande budgetår. Såvitt värnsskatten angår, utgör emellertid enligt vår mening ovannämnda, av det inträdda fredstillståndet i Europa föranledda nedgång av utgifterna för krigsberedskapen starkast tänkbara skäl för en sådan omprövning.

Då denna skatt år 1939 i anledning av krigsutbrottet infördes, motiverades den av departementschefen i prop. nr 78 därmed, att utvecklingen under hösten 1939 gjort det nödvändigt att för försvarsändamål av olika slag disponera medel till belopp, vida överstigande de i riksstaten anvisade. Skattens nära samband med dessa utgifter kom ock till uttryck i dess benämning. Detta samband med försvarsutgifterna underströks ytterligare i prop. nr 185 till 1940 års riksdag med förslag till förordning om värnsskatt för budgetåret 1940/41. I propositionen åberopas ett yttrande av de sakkunniga, som tillkallats för att inom finansdepartementet biträda med utredning av frågan om avvägningen av den direkta statsbeskattningen för budgetåret 1940/41. Vid

övervägande av formen för den tilläggsbeskattning, som nödvändiggjordes av det statsfinansiella läget, hade de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att den ökade beskattningen borde — liksom fallet varit budgetåret 1939/40 — taga formen av en särskild värnskatt. Särskilt av psykologiska skäl hade det syntts vara värdefullt att den för alla medborgare mycket kännbara direkta beskattning, som föranletts främst av omsorgen om vårt neutralitetsvärn, hölles helt skild från den mera normala statsbeskattningen. Värnskattens karaktär av särbeskattning borde ytterligare framhävas därigenom, att den upptoges å särskild debetsedel och erlades vid särskild uppbörd. Departementschefen anslöt sig helt till de sakkunnigas ståndpunkt, vilken även godkändes av riksdagen.

Det torde icke råda något tvivel om, att det, på sätt de sakkunniga anfört, varit värdefullt att sambandet mellan den från och med budgetåret 1942/43 ytterligare skärpta direkta beskattningen och de extraordinära försvarsutgifterna alltjämt fått komma till klart uttryck. Medvetandet om, att de direkta skatternas allt hårdare tryck varit betingat av ett farofyllt läge, som nödvändiggjort en anspänning av nationens alla krafter, i främsta rummet inriktade på rikets försvar, har varit medborgarna till ett gott stöd, då det gällt att bära de försakelser och umbäranden, den höga direkta beskattningen förorsakat. De hämmande verkningarna å initiativ och nyskapande, som denna skattebelastning likväl medfört, skulle säkerligen varit än mer påfallande, om de icke mildrats genom denna psykologiska faktor i förening med förhoppningen, att skatteskärpningen vore av tillfällig natur, i främsta rummet förorsakad av krigsberedskapen. Att statsmakterna såsom ovan framhållits tagit hänsyn till dessa psykologiska faktorer har utan tvivel varit välbetänkt. Därigenom ha de emellertid ock givit näring åt medborgarnas förhoppning, att skatteskärpningen vore av tillfällig natur.

Det är förklarligt, att då nu fredstillstånd i Europa inträtt och krigsberedskapen avvecklas, en reaktion uppstår efter den av kriget föranledda anspänningen. Kännedomen om beredskapens avveckling, vilken i budgeten kommer till uttryck i en minskning av försvarsutgifterna, kan icke undgå att framkalla ett bestämt krav på lindring i första hand av den beskattning, som uttryckligen angivits äga samband med dessa utgifter.

Visserligen bör enligt vår mening vid övergång till fredshushållning jämväl en väsentlig nedsättning av den skärpta indirekta skattebelastningen eftersträvas, men alldeles oberoende därav böra dock strävandena inriktas på, att i den mån nedgången av försvarsutgifterna det medgiva, successivt avveckla värnskatten. De speciella psykologiska förutsättningar, som möjliggjort uttalandet av denna skatt under de gångna krigsåren, föreligga icke, om såsom skäl för denna beskattnings bibehållande åberopas utgifter för ändra ändamål än försvaret, även om dessa skulle vara i högsta grad behjärtansvärda.

Att värnskatten med hänsyn till rådande budgetläge icke kan i sin helhet

omedelbart avvecklas, står emellertid för oss klart. Det torde på grund av den ansträngda statsfinansiella situationen icke ens vara tillrådligt att omedelbart vidtaga en mot försvarsutgifternas minskning svarande nedsättning därav, ehuru väl detta i och för sig vore motiverat. Däremot bör enligt vår mening såsom ett första led i värnskattens avveckling nedsättning därav omedelbart vidtagas inom ramen för det i driftbudgeten redovisade överskottet å 64,1 miljoner kronor.

Den i prop. nr 357 till 1942 års riksdag föreslagna och av riksdagen godkända skärpningen av skatteskalorna för värnskatten beräknades enligt vad av propositionen framgår för budgetåret 1942/43 tillföra statsverket en merinkomst av 70 miljoner kronor, därav 55 miljoner kronor från fysiska personer och 15 miljoner kronor från aktiebolag m. fl. Det å fysiska personer belöpande beskattningsbara beloppet utgjorde år 1942 3 645 993 624 kronor och kan enligt från statistiska centralbyrån under hand lämnade uppgifter vid innevarande års taxering antagas komma att uppgå till omkring 5 242 336 000 kronor. Enligt ekvationen $55 \times 5\,242\,336\,000$ skulle en återgång till den

3 645 993 624

skatteskala för fysiska personer, som gällde jämlikt förordningen den 20 juni 1941 om värnsskatt för budgetåret 1941/42, föranleda en minskning av statsinkomsterna med omkring 79 miljoner kronor. En sådan beräkningsgrund vore emellertid icke befogad, enär den år 1942 vidtagna höjningen av skatteskalan var starkare i högre inkomstlägen än i de lägre samt, enligt vad verkställda utredningar utvisa, ökningen i nationalinkomsten kommit de lägre inkomstskikten och nytillkomna skattskyldiga till godo. På grund härav måste antagas, att inkomstminskningen för statsverket komme att väsentligt understiga sistnämnda belopp och att en återgång till ovanberörda skatteskala för fysiska personer är möjlig att genomföra utan att statsfinanserna äventyras.

Med hänsyn till de psykologiska verkningarna av en skattelindring synes i främsta rummet denna böra komma de fysiska personerna till godo, även om i övrigt skäl av samma styrka tala för en nedsättning av de juridiska personernas skattebörda.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen för sin del måtte besluta, att 2 § 1 mom. a) och b) i det i propositionen nr 314 framlagda förslaget till värnsskatt för budgetåret 1945/46 skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 mom. Värnskatten skall utgöra

a) för sådana fysiska personer som avses i 1 § b): fem kronor;

b) för övriga skattskyldiga fysiska personer ävensom för oskifta dödsbon och familjestiftelser:

när det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara beloppet icke överstiger 3 000 kronor: 5 procent av det beskattningsbara beloppet, dock lägst fem kronor;

när det beskattningsbara beloppet överstiger

3 000 men icke	6 000 kr.:	150 kr. för	3 000 kr. och	5,5 %	av återstoden;
6 000 » »	9 000 » :	315 » »	6 000 » »	6,5 » »	» ;
9 000 » »	12 000 » :	510 » »	9 000 » »	8 » »	» ;
12 000 » »	15 000 » :	750 » »	12 000 » »	10 » »	» ;
15 000 » »	25 000 » :	1 050 » »	15 000 » »	12 » »	» ;
25 000 » »	35 000 » :	2 250 » »	25 000 » »	14 » »	» ;
35 000 » »	50 000 » :	3 650 » »	35 000 » »	16 » »	» ;
50 000 » »	100 000 » :	6 050 » »	50 000 » »	18 » »	» ;
100 000 » »	200 000 » :	15 050 » »	100 000 » »	20,5 » »	» ;
200 »		35 550 » »	200 000 » »	23 » »	» .

Stockholm den 4 juni 1945.

E. Birke.

Torsten Henriksson.

E. Thorell.

Folke Kylling.

Nils Holmström.